

УДК 343. 541

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-275-279

Вікторія СЕНЬКО[©]

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ СЕКСУАЛЬНІЙ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ДІТЕЙ ТА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В ІНТЕРНЕТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У статті аналізується досвід зарубіжних країн із запобігання сексуальному насильству та сексуальній експлуатації дітей в мережі Інтернет. Висвітлюються проблеми боротьби з цим явищем у міжнародному інформаційному просторі. Звернено увагу на те, що світова політика в інтересах дітей має ґрунтуватися на точному знанні та розумінні справжнього становища дітей, їхніх потреб і способів щонайкращого їх задоволення.

Ключові слова: міжнародний досвід, дитина, сексуальне насильство, сексуальна експлуатація, мережа Інтернет.

Постановка проблеми. Інформаційні технології та переваги сучасного цифрового світу обумовили виникнення нових загроз в інформаційній сфері. Однією з таких загроз є поширення практики сексуальної експлуатації дітей в Інтернеті, де продовжує зростати кількість матеріалів, що містять сексуальну експлуатацію дітей. Використання новітніх технологічних форм та засобів в Інтернеті призводить до все більшого залучення злочинцями дітей для виготовлення дитячої порнографії.

Сексуальна експлуатація дітей та сексуальне насильство над дітьми в Інтернеті передбачають використання інформаційно-комунікаційних технологій як засіб для сексуального насильства над дітьми та/або сексуальної експлуатації дітей [1, п. 23, 28]. Економічна та соціальна комісія Організації Об'єднаних Націй для Азії та Тихого океану (ЕСКАТО ООН, 1999) визначає сексуальне насильство над дитиною «як контакти або взаємодії між дитиною та старшою за віком або більш обізнаною дитиною або дорослим (незнайомцем, братом, сестрою, батьком або опікуном), у яких дитина використовується як предмет задоволення сексуальних потреб старшого віку дитини чи дорослого. Такі дії щодо дитини здійснюються з використанням сили, хитрощів, хабарів, погроз або тиску». Сексуальна експлуатація дітей передбачає сексуальне насильство над дітьми та/або інші сексуалізовані дії з використанням дітей, що передбачають обмін на задоволення будь-яких потреб (наприклад, у турботі, їжі, наркотиках, притулку) [2]. Особи, які вчиняють такий злочин, зловживають або роблять замах на зловживання «вразливим становищем, владою або довірою в сексуальних цілях» для придбання грошової чи іншої вигоди (наприклад, сексуального задоволення) [1, п. 25]. Часто важко провести межу між сексуальним насильством над дітьми та сексуальною експлуатацією дітей, тому що «у них є дуже багато спільного» [1, п. 25].

У статті 1 Конвенції про права дитини 1989 року дитина визначається як «кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, що застосовується до цієї дитини, вона не досягає повноліття раніше». Мінімальні вікові пороги варіюють залежно від конкретної держави. Ці відмінності можуть перешкоджати здійсненню транскордонного співробітництва під час розслідування випадків сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми [3, п. 7].

Міжнародні конвенції, такі як Конвенція про права дитини 1989 року та Факультативний протокол до Конвенції про права дитини, що стосуються торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії 2000 року, перераховують права дітей та пояснюють зобов'язання держав щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. Окрім того, регіональні конвенції, такі як

© В. Сенько, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1161-1950>

vika.senko79@gmail.com

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуальних зловживань 2007 року (також відома як Лансаротська конвенція), що набрала чинності 1 липня 2010 року, спрямовані на запобігання сексуальній експлуатації дітей та сексуальному насильству над дітьми, захист потерпілих, кримінальне переслідування злочинців та сприяння національному та міжнародному співробітництву у галузі виявлення, розслідування, судового переслідування та запобігати цим злочинам [4].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби з сексуальною експлуатацією дітей стали предметом дослідження таких вітчизняних вчених, як: К. Левченко, І. Трубавіна, І. Нестеров, О. Іваненко, О. Швед та ін. Вагомий внесок у дослідження сексуальної експлуатації дітей в Інтернеті зробили зарубіжні вчені – М. Брайєн, М. Сето, Дж. Вуд, М. Тейлор, Р. Хансон, М. Ді Майо та інші.

Мета статті – звернути увагу на міжнародні заходи протидії сексуальному насильству та сексуальній експлуатації дітей в мережі Інтернет, визначити їх відповідність сучасним потребам суспільства.

Виклад основного матеріалу. Розслідування, що проводяться правоохоронними органами, є одним із найважливіших засобів боротьби із сексуальною експлуатацією дітей та сексуальним насильством над дітьми в Інтернеті. Національні, регіональні та міжнародні правоохоронні органи розслідують випадки сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми в Інтернеті та співпрацюють у розслідуванні цих кіберзлочинів. Наприклад, під час операції «Тантал» (Operation Tantalio) Інтерпол, Європол та правоохоронні органи з 15 країн Європи, Центральної Америки та Південної Америки співпрацювали в розслідуванні випадків поширення матеріалів із зображенням сексуального насильства над дітьми через WhatsApp [5]. Існування уніфікованих національних законів, договори про міжнародне співробітництво у кримінальних справах, такі договори як про надання взаємної правової допомоги та видачу злочинців, двосторонні, регіональні та багатосторонні конвенції та угоди про боротьбу з сексуальною експлуатацією дітей та сексуальним насильством над дітьми, а також ефективне застосування цих законів, договорів, конвенцій та угод забезпечують можливість для координації та співпраці між установами при проведенні міжнародних розслідувань злочинів, пов'язаних із сексуальною експлуатацією дітей. Правоохоронні органи також проводять негласні розслідування з метою виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних із сексуальною експлуатацією дітей та сексуальним насильством над дітьми в Інтернеті, та кримінального переслідування винних. Як приклад можна навести агентурну операцію, проведеною щодо Інтернет-чату «Діти – світло нашого життя» (Kids the Light of Our Lives), що слугував платформою для прямої трансляції сексуального насильства над дітьми, а також для завантаження матеріалів із зображенням сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми та обміну ними [6]. Таємні агенти правоохоронних органів, які були членами Віртуальної глобальної цільової групи (Virtual Global Taskforce – цільова група, що складається з представників правоохоронних органів різних країн світу, спільна мета якої полягає у розвитку партнерських відносин із іншими правоохоронними органами, які не є членами групи, неурядовими організаціями та приватним сектором для боротьби з сексуальною експлуатацією дітей та сексуальним насильством над дітьми в Інтернеті), змогли впровадитися до учасників чату та зібрати істотно важливі докази, що були використані для успішного судового переслідування власника сайту та його користувачів [7].

Співпраця між приватним сектором та державними установами також має важливе значення для протидії сексуальній експлуатації дітей та сексуальному насильству над дітьми в Інтернеті. Така співпраця передбачає «блокування» доступу особам, які раніше притягувалися до відповідальності за злочини сексуального характеру щодо дітей, до платформ, що часто відвідують та використовуються дітьми. Як приклад можна навести проведеною у 2012 році операцію «Гра закінчена» (Game Over), коли компанії Microsoft, Apple, Blizzard Entertainment, Electronic Arts, Disney Interactive Media Group, Warner Brothers і Sony видалили облікові записи більше ніж трьох з половиною тисяч жителів Нью-Йорка, які перебували у базі даних колишніх засуджених за злочини сексуального характеру, на платформах онлайн відеоігор (такі як Xbox Live і PlayStation), (New York State Office of the Attorney General, 2012). Окрім того, приватні компанії (наприклад, Thorn, Facebook, Google та інші) доклали спільних зусиль щодо створення платформи Industry Hash Sharing Platform («хмарний інструмент для

обміну хешами») із метою уніфікації практики видалення матеріалів із зображенням сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства на онлайн-платформ [8].

Також було створено бази даних, до яких можна завантажувати матеріали із зображенням сексуального насильства над дітьми з метою проведення розслідувань, такі, як, Міжнародна база даних Інтерполу з сексуальної експлуатації дітей (ICSE), із метою протидії сексуальній експлуатації дітей та сексуальному насильству над дітьми в Інтернеті. Ці бази даних сприяють не тільки виявленню дітей-жертв сексуальної експлуатації та сексуального насильства, але й встановленню особи злочинців та проведення розслідувань щодо них. Наприклад, особу керівника мережі сексуальних насильників у Японії було встановлено після того, як влада Данії та Австралії завантажила в базу даних ICSE відеозаписи зі сценами сексуального насильства над невідомою дитиною [9]. У Сполучених Штатах Програма ідентифікації дітей-жертв насильства, розроблена Національним центром у справах зниклих та експлуатованих дітей (NCMEC), є центральним сховищем матеріалів із зображенням сексуального насильства над дітьми. Так само, як і в базі даних ICSE, матеріали в цій базі даних використовуються для ідентифікації жертв та виконавців злочинів, пов'язаних із сексуальною експлуатацією дітей та сексуальним насильством над дітьми, та проведення розслідувань щодо споживачів матеріалів із зображенням сексуального насильства над дітьми та осіб, сприяють у сексуальній експлуатації дітей та сексуальному насильству над дітьми.

Масштаби Інтернет-простору, а також кількість онлайн-платформ, програм та цифрових технологій на ринку дозволяють зловмисникам легко ховатися. Враховуючи обсяг даних та кількість Інтернет-сайтів, традиційні методи розслідування випадків сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми вже недостатні. Нові технологічні рішення можуть скоротити час, необхідний для ідентифікації злочинців та жертв, та здатні видаляти матеріали із зображенням сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми у випереджувальному порядку. Наприклад, Terre des Hommes, міжнародна організація захисту прав дітей, у співпраці з установами-партнерами, створила віртуальний образ десятирічної філіппінської дівчинки, на ім'я Sweetie для пошуку сексуальних злочинців в Інтернеті та спілкування з ними з метою їх публічного викриття та інформування відповідних правоохоронних органів [10].

Такі інструменти, як пошукові роботи, тобто «додаток, який систематично і безперервно перебирає сторінки Інтернету з якоюсь метою»; [11] та видобуток даних (data mining), тобто «вилучення корисної інформації з великих наборів даних», [12] також використовуються для виявлення випадків сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми в Інтернеті у попереджувальному порядку. Прикладом можуть бути інструменти, що використовувалися в рамках проєкту «Metex» Управління перспективних дослідницьких проєктів Міністерства оборони США [13], такі, як DIG та TellFinder, що аналізують в Інтернеті рекламні оголошення, завантажений контент, ідентифікують посилання в завантаженому контенті та додають добути інформацію даних із функцією запиту [13]. Мета використання таких інструментів полягає в ідентифікації жертв та виконавців злочинів, пов'язаних із сексуальною експлуатацією. Ще один інструмент, Traffic Jam, створений компанією Marinus Analytics, виявляє закономірності в онлайн-контенті та ідентифікує жертв за допомогою технології розпізнавання осіб [13]. Інші інструменти використовуються головним чином для ідентифікації жертв, зображених у матеріалах із зображенням сцен сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми, шляхом акцентування уваги на предмети, розташовані на задньому фоні та навколо жертви, у спробі ідентифікувати ці предмети, що можуть вказати на місцеперебування жертви (наприклад, кампанія Європолу «Зупинимо жорстоке поводження з дітьми – Пошук предметів»).

Деякі технологічні заходи, що вживаються правоохоронними органами для розслідування випадків сексуальної експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми, викликають гострі дискусії. Наприклад, у Сполучених Штатах правоохоронні органи можуть «скористатися відомими вразливими місцями програмного забезпечення, або розробити інструменти для виявлення та використання раніше невідомих та нерозкритих вразливостей (або придбати експлойти для цих вразливостей нульового дня), які вони можуть потім використати» для отримання доступу до цифрових

пристроїв злочинців та даних, що містяться у цих пристроях [14, п. 1]. Ці методи, відомі як техніка мережевого розслідування (NIT), є «спеціально розробленими експлойтами або шкідливими програмами» і використовувалися під час проведення кількох розслідувань у видимій мережі та Даркнеті щодо злочинів, пов'язаних із сексуальним насильством над дітьми та розміщенням матеріалів із зображенням сексуального насильства над дітьми [14 пп. 1-2]. Наприклад, під час проведення операції «Плаурен» (Operation Plaurer), що була націлена на один з найбільших (на той момент) сайтів у Даркнеті, де розміщувалися матеріали із зображенням сексуального насильства над дітьми, «техніка мережевого розслідування, використана урядом, являла собою шкідливу програму, що таємно розповсюджувалася через прихований сервіс Tor. Шкідлива програма була розроблена для деанонімізації користувачів мережі Tor (імовірно) шляхом використання вразливості у веббраузері Firefox (працював у складі браузера Tor) для встановлення комп'ютерного коду на комп'ютерах користувачів, що передавав конфіденційну інформацію назад на сервер правоохоронних органів поза мережею Tor» [15].

Висновки. На сучасному етапі ефективної протидії сексуальній експлуатації дітей та сексуального насильства над дітьми в Інтернеті потрібен комплексний підхід, що передбачає не лише використання тактичних прийомів у галузі правоохоронної діяльності, а й розробку законів, правил та заходів політики, координацію послуг, що надаються дітям-жертвам сексуальної експлуатації та сексуального насильства, співпраця між усіма установами, що беруть участь у справах про сексуальну експлуатацію дітей та сексуальне насильство над дітьми, а також здійснення освітніх програм та інформаційно-роз'яснювальних кампаній, спрямованих на боротьбу з цими злочинами та забезпечення безпеки в Інтернеті.

Список використаних джерел

1. Interagency Working Group. (2016). Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Sexual Abuse. ECPAT International and ECPAT Luxembourg (Luxembourg, 28 January 2016). URL : https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Children/SR/TerminologyGuidelines_en.pdf.
2. УНП ООН (2015). Исследование влияния новых информационных технологий на совершение надругательств над детьми и их эксплуатацию. URL : https://www.unodc.org/documents/treaties/International_Cooperation_2015/CTOC_COP_WG.3_2015_2_R.pdf.
3. International Centre for Missing & Exploited Children. (2018). Child Sexual Abuse Material: Model Legislation & Global Review , Ninth Edition. URL : <https://www.icmec.org/child-pornography-model-legislation-report>.
4. Секретариат Лансаротского комитета. (2018). Информационная записка: Конвенция Совета Европы о защите детей от сексуальной эксплуатации и сексуальных злоупотреблений (20 июня 2018). URL : <http://www.vernment/publications/ts-no-62018-council-of-europe-convention-on-the-protection-of-children-against-sexual-exploitation-and-sexual-abuse>.
5. INTERPOL. (2017a). Global operation targets child sexual abuse material exchanged via messaging apps. URL : <https://www.gov.uk/go5>. INTERPOL. (2017a). Global operation targets child sexual abuse material exchanged via messaging apps.
6. Lavelle, Sandra. (2007). Undercover Police Smash Paedophile Ring Posting Live Abuse Online. *The Guardian*, 18 June 2007. URL : <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/series/firstperson/2007/jun/18/all>.
7. Baines, Victoria. (2008). Online Child Sexual Abuse: The Law Enforcement Response. ECPAT International. A contribution of ECPAT International to the World Congress III against the Sexual Exploitation of Children and Adolescents (Rio de Janeiro, Brazil; 25-28 November 2008).
8. Thorn. (n.d.). Sharing hashes across industry.
9. INTERPOL. (2017b). Japan's child sex abuse network ringleader identified via Interpol is jailed.
10. Terre des Hommes. (n.d.). Sweetie: How to Stop Webcam Child Sex Tourism. URL : <https://www.tdh.ch/en/projects/sweetie-how-stop-webcam-child-sex-tourism>.
11. Butterfield, Andrew and Ekembe Ngondi. (eds.). (2016). *A Dictionary of Computer Science* (7 ed.). Oxford University Press.
12. Black, John, Nigar Hashimzade, and Gareth Myles. (eds.). (2017). *A Dictionary of Economics* (5 ed.). Oxford University Press.
13. DARPA. (n.d.). Memex (Domain-Specific Search).
14. Finklea, Kristin. (2017). Law Enforcement Using and Disclosing Technology Vulnerabilities Specialist in Domestic Security. Congressional Research Service, R44827.
15. Electronic Frontier Foundation. (n.d.). The Playpen Cases: Frequently Asked Questions.

Надійшла до редакції 16.12.2021

References

1. Interagency Working Group. (2016). Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Sexual Abuse. ECPAT International and ECPAT Luxembourg (Luxembourg, 28 January 2016).
2. UNP OON (2015). Issledovanie vliyaniya novykh informatsionnykh tekhnologiy na sovershenie nadrugatelstv nad detmi i ikh ekspluatatsiyu [Study on the Effects of New Information Technologies on the Abuse and Exploitation of Children]. URL : https://www.unodc.org/documents/treaties/International_Cooperation_2015/CTOC_COP_WG.3_2015_2_R.pdf. [in Russ.].
3. International Centre for Missing & Exploited Children. (2018). Child Sexual Abuse Material: Model Legislation & Global Review, Ninth Edition.
4. Sekretariat Lansarotskogo komiteta. (2018). Informatsionnaya zapiska: Konventsiya Soveta Yevropy o zashchite detey ot seksualnoy ekspluatatsii i seksualnykh zloupotrebleniy [Information Note: The Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse] (20 yiunia 2018). URL : <http://www.vernment/publications/ts-no-62018-council-of-europe-convention-on-the-protection-of-children-against-sexual-exploitation-and-sexual-abuse>. [in Russ.].
5. INTERPOL. (2017a). Global operation targets child sexual abuse material exchanged via messaging apps.
6. Laville, Sandra. (2007). Undercover Police Smash Paedophile Ring Posting Live Abuse Online. The Guardian, 18 June 2007.
7. Baines, Victoria. (2008). Online Child Sexual Abuse: The Law Enforcement Response. ECPAT International. A contribution of ECPAT International to the World Congress III against the Sexual Exploitation of Children and Adolescents (Rio de Janeiro, Brazil; 25-28 November 2008).
8. Thorn. (n. d.). Sharing hashes across industry.
9. INTERPOL. (2017b). Japans child sex abuse network ringleader identified via Interpol is jailed.
10. Terre des Hommes. (n. d.). Sweetie: How to Stop Webcam Child Sex Tourism.
11. Butterfield, Andrew and Ekembe Ngondi. (eds.). (2016). A Dictionary of Computer Science (7 ed.). Oxford University Press.
12. Black, John, Nigar Hashimzade, and Gareth Myles. (eds.). (2017). A Dictionary of Economics (5 ed.). Oxford University Press.
13. DARPA. (n.d.). Memex (Domain-Specific Search) .
14. Finklea, Kristin. (2017). Law Enforcement Using and Disclosing Technology Vulnerabilities Specialist in Domestic Security. Congressional Research Service, R44827.
15. Electronic Frontier Foundation. (n. d.). The Playpen Cases: Frequently Asked Questions.

ABSTRACT

Victoria Senko. Current issues of combatting sexual exploitation of children and sexual violence against children in the Internet: foreign experience. The article analyzes the experience of foreign countries in preventing sexual violence and sexual exploitation of children on the Internet. The problems of combating this phenomenon in the international information space are highlighted.

Attention is drawn to the fact that world policy in the interests of children should be based on accurate knowledge and understanding of the real situation of children, their needs and ways to best meet them.

Rapid development of information technology and benefits of the modern digital world have led to the emergence of new threats in the information sphere. One such threat is the proliferation of child sexual exploitation on the Internet, where the amount of child sexual exploitation continues to grow. The use of the latest technological forms and tools on the Internet is leading to the increasing involvement of children in criminals to produce child pornography.

In particular, about 12 million items of content containing child pornography are circulating on social networks. According to UNIF, about 2 million children are used in the sex industry every year. There are more than 1 million images of children who have been sexually abused on the Internet. Only some of these children have been identified. Every 5 minutes, the Internet Watch Foundation finds photos or videos of child sexual abuse (child pornography) on the Internet, 40% of which contain images of children under the age of ten.

The estimated cost of online broadcasting of sexual abuse of a child is 10-20 euros. Evidence of the prevalence of sexual violence against children in Europe shows that one in five children has suffered from some form of sexual violence, often with severe consequences for their physical or mental health and development.

According to the Internet Watch Foundation, Ukraine ranks 7th in the world in the distribution of child pornography on the World Wide Web. According to Interpol, the Ukrainian market for pornographic products is estimated at \$ 100 million a year.

Keywords: *international experience, child, sexual violence, sexual exploitation, Internet.*